

Pla Local d'Inclusió i Cohesió Social

Eixos Estratègics i Objectius Generals

**Diputació
Barcelona**

#DibaOberta

Maig 2018

Elaborat per encàrrec i amb la col·laboració de l'Ajuntament de Montmeló

AJUNTAMENT DE
MONTMELÓ

Direcció tècnica

Benet Fusté
Subsecció de Gestió de recursos pels Serveis Socials
Secció de Gestió de Recursos tècnics al Territori
Servei d'Acció Social
Gerència de Serveis de Benestar Social
Diputació de Barcelona

Consultoria tècnica

invenies

ÍNDEX

1.	INTRODUCCIÓ.....	6
2.	MARC CONCEPTUAL I CONTEXT	10
2.1.	Un municipi inclusiu	10
2.2.	Conceptes bàsics: exclusió, inclusió i vulnerabilitat social	11
2.3.	Cicle vital i exclusió social.....	14
2.4.	Marc normatiu i de referència	15
3.	METODOLOGIA	18
4.	APROXIMACIÓ A LA REALITAT DE MONTMELÓ	20
4.1.	Una aproximació sociodemogràfica	20
4.2.	Elements més rellevants pel que fa als factors d'exclusió social.....	21
4.3.	Punts forts i punts febles.....	22
5.	PLA D'INCLUSIÓ I COHESIÓ SOCIAL DE MONTMELÓ.....	23
5.1.	Principis generals	23
5.2.	Visió: Reptes i Compromisos.....	24
5.3.	Missió	25
5.4.	Eixos Estratègics i Objectius Generals.	27
6.	ORIENTACIONS PER A LA VALIDACIÓ DEL PLA D'INCLUSIÓ.....	31
6.1.	Validació del pla a nivell tècnic i polític.	32
6.2.	Proposta d'estructura organitzativa.....	33
6.3.	Elaboració del pla d'acció	34
6.4.	Implementació, seguiment i l'avaluació.....	35
6.5.	La informació i comunicació.....	39
	ANNEX 1 – INDICADORS	41
	ANNEX 2 – GUIO ORIENTATIU PER A L'AVALUACIÓ	43

1. INTRODUCCIÓ

El Pla Local d'Inclusió i Cohesió Social (PLINCS) de Montmeló és **l'instrument del qual es dota l'organització municipal per concretar i articular la política d'inclusió social en el municipi.**

Però no és només un instrument de caràcter operatiu des del qual promoure la política d'inclusió social; ha de ser, sobretot, el marc que serveix al govern local per **construir una plataforma compartida** entre tots els actors del municipi on establir els compromisos per a la inclusió i la cohesió social en el seu territori i sobretot tenint en compte les persones.

El PLINC, doncs, vol integrar el conjunt de programes, projectes o accions en matèria d'inclusió que es desenvolupen des de les diferents àrees o departaments municipals, però també aquelles iniciatives que duen a terme les entitats i les associacions de Montmeló i les propostes de noves iniciatives a desplegar durant els propers anys.

Amb aquesta plantejament i en un context en el que s'intenten superar els efectes de la forta recessió econòmica que ha patit el nostre país i de la qual Montmeló no n'ha quedat exclosa, es planteja la **necessitat d'un treball més coordinat i eficient entre el conjunt dels agents, administracions públiques, entitats sense ànim de lucre i empreses, per acordar quin model de desenvolupament es vol en el futur del municipi i quina estratègia global es dibuixa per garantir les polítiques de protecció social** i millorar el benestar de les persones a Montmeló.

Malgrat les dades macroeconòmiques que parlen d'un allunyament de la crisi i d'una recuperació de l'economia, la crisi ha comportat unes conseqüències socials que encara afecten moltes persones i que encara es veuran afectades durant molt de temps, sobretot aquelles persones que formen part dels col·lectius que han viscut processos de vulnerabilitat social i que han comportat que moltes persones es trobin en situacions de fragilitat. Per altra banda els col·lectius que ja eren usuàries dels diferents recursos públics o d'iniciativa social destinats a pal·liar la seva situació, han vist, en molts casos afeblides les seves capacitats. Per altra banda cal tenir en compte que la crisi ha impactat, molt intensament, en la vida quotidiana de persones i famílies que fins ara no s'havien trobat en una situació de risc.

Aquest PLINCS es desenvolupa en el marc del Pla Estratègic de Montmeló que és *un programa d'actuació compartit entre els agents econòmics, socials i institucionals del territori per posicionar el municipi en una situació futura de major desenvolupament humà, econòmic i social. En altres paraules, constitueix un full de ruta o guia d'actuació que identifica que volem que sigui Montmeló i com ens proposem aconseguir-ho.*

En aquest sentit l'alcalde de Montmeló en la presentació del Pla Estratègic afirma: *En moments especialment complicats i difícils, d'augment creixent de les necessitats, com els que estem vivint, Montmeló ha fet una aposta per construir respostes compartides i per consensuar les prioritats, fent-nos forts en l'adversitat, pensant deliberadament quin volem que sigui el Montmeló que volem tenir en un horitzó a mig i llarg termini.*

L'objectiu que ha perseguit l'elaboració del Pla Estratègic no ha estat altre que treballar per al desenvolupament del nostre poble per millorar la qualitat de vida de totes les persones que vivim i treballem a Montmeló, i de les generacions futures, garantint que cap persona pugui quedar exclosa.

El desplegament, doncs, de les polítiques d'inclusió social en aquest marc estratègic posa de manifest la necessitat que aquestes siguin **dissenyades des de la proximitat (per conèixer les situacions individuals), des de la integralitat (per atendre les múltiples dimensions de l'exclusió social) i des d'un enfocament de benestar local (model de ciutat inclusiva).**

En aquest sentit, les polítiques d'inclusió i cohesió social s'han d'emmarcar en el context de construcció del nou model de municipi que pretén fer el Pla Estratègic i que ha de redefinir el **benestar local**, el qual **no s'articula només des de les àrees socials**, sinó, també, prenen cos i es configuren des de d'altres àmbits estratègics de la gestió local: **l'àmbit territorial, l'àmbit econòmic i l'àmbit urbanístic.**

Serà també en aquests àmbits de decisió on més clarament caldrà situar l'esforç per definir el model de municipi inclusiu, que ens porti a **situar el benestar quotidià de les persones en el centre de les polítiques locals.**

Per això aquest Pla ha estat desenvolupat amb la voluntat de crear un espai de treball conjunt en el qual **compartir no només el coneixement de la realitat social, objectiu assolit mitjançant la diagnosi, sinó també les línies i els objectius que s'han definit.**

En aquest sentit, el Pla neix amb la voluntat de treballar a favor de la inclusió de les persones en totes les etapes vitals, tot promovent **accions preventives i el treball transversal i establint accions prioritàries que promoguin la inclusió social dels grups més vulnerables.**

La responsabilitat de les administracions públiques és **optimitzar els recursos, gestionar de forma eficaç i eficient els serveis públics i facilitar a la població l'accés als serveis.** El Pla per a la Inclusió i la Cohesió Social de Montmeló vol vetllar no només pel compliment d'aquests principis sinó que vol garantir, igualment, els principis de transparència i rendiment de comptes, per la qual cosa cal establir mecanismes de seguiment i avaluació que facilitaran periòdicament informació i resultats sobre l'estat d'execució de les accions del Pla.

Des de la Gerència de Serveis de Benestar Social de l'Àrea d'Atenció a les Persones de la Diputació de Barcelona es dona suport a l'elaboració de plans locals d'inclusió social, els quals tenen per objecte concretar i articular la política d'inclusió social i de lluita contra la pobresa, i, el desenvolupament del treball en xarxa entre el conjunt d'actors que intervenen al territori. L'Ajuntament Montmeló va fer una demanda d'assessorament per tal d'elaborar el Pla d'Inclusió i Cohesió Social del seu municipi, suport que ha permès elaborar aquest document estratègic, en el qual es formulen les línies i els objectius i s'identifiquen alguns elements nuclears per a la definició de la política d'inclusió social del municipi. Aquest document aporta les bases per al desenvolupament del futur pla d'acció i és fruit d'aportacions diverses i plurals.

L'any 2013 s'inicia el procés amb l'elaboració de la diagnosi del Pla Estratègic que es realitza a través d'una anàlisi qualitativa, elaborada a partir d'una quarantena d'entrevistes en profunditat a un conjunt d'agents representatius dels diversos àmbits i sectors que conformen el municipi, així com mitjançant una anàlisi socioeconòmica comparada en relació a altres municipis de la comarca i al conjunt de la província de Barcelona i l'estudi de fonts secundàries i dels plans i projectes en marxa impulsats per les diferents àrees municipals van culminar l'exhaustiva anàlisi duta a terme.

El document "Montmeló: Fets, Desafiaments i Propostes" fou el resultat de l'estudi i l'anàlisi realitzats. En aquest s'identificaven els fets interns i externs més determinants que estaven condicionant el municipi, o bé que s'esperava que

condicionessin en un futur immediat tant l'economia, com la societat, o el territori i el govern del poble.

Aquestes dades s'incorporen a la diagnosi del Pla d'Inclusió, amb una lectura actualitzada en termes d'exclusió i inclusió, que comporta la identificació dels principals factors de vulnerabilitat.

Així mateix s'incorporen en aquest document les actuacions municipals i les actuacions del teixit social i altres institucions com a base d'un mapa de recursos i accions que s'estan duent a terme.

També s'incorpora la reflexió feta en la Proposta d'estratègia d'inclusió social de Montmeló-Treballs d'anàlisi de les actuacions inclusives del teixit associatiu de Montmeló.

A partir de tots aquest documents previs es procedeix a dissenyar el present document com a base del Pla Local d'Inclusió i Cohesió Social de Montmeló.

Pel que fa a la seva estructura, en el document hi ha un primer capítol dedicat al marc conceptual amb un seguit de definicions bàsiques i on es sistematitzen alguns elements del marc normatiu i de referència respecte de les polítiques europees de millora del benestar.

En un segon capítol seguit es presenten molt sistemàticament i resumida les principals dades del municipi, extretes de la diagnosi, destacant-ne aquells elements més rellevants pel que fa als factors d'exclusió i que són els que s'han tingut en compte alhora de formular els objectius i les actuacions.

El document segueix presentant les bases del que és el Pla Local d'Inclusió Social: es concreta la missió; s'estableix la visió i es descriuen els principis que han d'orientar el model de municipi que es vol construir de manera compartida amb els diferents agents.

Tot seguit es formulen el conjunt de línies i objectius estratègics que es concreten en les accions que s'han de portar a terme els propers anys.

Finalment es fan un seguit d'orientacions per a la implementació, organització i seguiment del Pla.

2. MARC CONCEPTUAL I CONTEXT

2.1. Un municipi inclusiu

Un municipi inclusiu és aquell en el qual es promouen polítiques públiques que cerquen la igualtat d'oportunitats; és un municipi en el qual es garanteix als ciutadans i a les ciutadanes l'accés als diferents recursos de benestar, participació, socialització,... i el que permet crear vincles comunitaris forts entre la ciutadania que faciliten desplegar un sentit de pertinença i reforcen la cohesió social.

En un municipi inclusiu, les persones tenen reconeguda la seva ciutadania i poden participar en condicions d'igualtat en els processos de presa de decisions que el govern local promou.¹

L'elaboració d'un PLINCS demana tenir en compte i incorporar en les polítiques d'inclusió social el conjunt dels agents del municipi que treballen per la inclusió social. I, aplicar el principi de corresponsabilitat, que vol dir comprometre les administracions, les entitats i les associacions de tipus divers, més enllà de les considerades d'acció social, com poden ser les empreses, les organitzacions públiques i privades, els mitjans de comunicació locals, les entitats de cultura, d'esport i de lleure, les organitzacions veïnals, i la ciutadania a títol individual, en la construcció i execució del model..

Les polítiques públiques són el producte de la complexa interacció d'interessos i de persones i d'organitzacions en un territori.

En la construcció de Montmeló com a municipi inclusiu² el PLINCS ofereix un espai de treball en el qual bastir un consens a l'entorn del marc referencial comú i compartit des del qual s'abordaran les actuacions per promoure la inclusió i la cohesió social al municipi.

És un pla, doncs, que s'impulsa a nivell municipal perquè és des de les Administracions Locals, els Ajuntaments, des d'on s'han d'habilitar i liderar processos de canvi i resposta a les necessitats socials més bàsiques.

¹ Veure la Publicació: Diputació de Barcelona (2012) *Plans Locals d'Inclusió i cohesió social. Guia metodològica revisada*. Sèrie Benestar social

² *ibidem*.

2.2. Conceptes bàsics: exclusió, inclusió i vulnerabilitat social

El concepte d'exclusió social apareix a mitjans dels anys 70 i es pot definir com "una situació d'acumulació i combinació de factors diversos de desavantatge, vinculats a diferents aspectes de la vida personal, social, cultural i política dels individus". És un fenomen que respon a lògiques de producció i reproducció de les desigualtats socials presents a les nostres societats.

És un fenomen dinàmic, multidimensional i multifactorial que situa a les persones o col·lectius, en situació de vulnerabilitat o de desavantatge social, esdevenint sovint un procés acumulat.

ESPAIS DE L'EXCLUSIÓ SOCIAL	ÀMBITS DE L'EXCLUSIÓ SOCIAL	DESCRIPCIÓ
ESPAI ECONÒMIC I DE RENDA	Econòmic	Nivell d'ingressos econòmics de les persones i les famílies
	Laboral	Situació de les persones en el mercat de treball
ESPAI DE SOCIALITZACIÓ	Formatiu	Nivell d'estudis, coneixements i habilitats de la persones (capital formatiu)
	Salut	Nivell de salut psíquica i física de les persones que pot tenir conseqüències en la vida social
	Residencial	Situació de tinença de l'habitatge, tinença o accés a l'habitatge capacitat fer front a les despeses de la llar i d'habitabilitat
ESPAI POLÍTIC I DE CIUTADANIA	Relacional	Intensitat de les relacions de les persones en l'àmbit familiar, veïnal i comunitari. Inexistència o afebliment xarxes
	Polític ciutadà	Garantia dels drets civils de les persones. Accés a drets socials
	Espacial i Territorial	Condicions del barri de residència i dels serveis de proximitat

L'abordatge d'aquest fenomen i les polítiques d'inclusió social que se'n deriven han de ser flexibles i transversals per tal que tinguin en compte aquesta complexitat. Les accions inclusives més enllà de considerar la participació dels individus en els 3 espais principals de l'organització social (espai econòmic i de renda, espai relacional i espai polític i de ciutadania) ha de tenir en compte la seva inclusió en els àmbits específics de l'organització social que són :l'econòmic, el laboral, el formatiu, el psicosocial i emocional/salut, el residencial i territorial, el relacional i el polític i ciutadà.

Categoria	Esfera econòmica	Esfera comunitària	Esfera política
Persones en situació d'exclusió social	No tenen accés a béns i serveis bàsics (o ni tan sols a una llar).	Vincles afectius molt dèbils i pocs vincles significatius o cap.	No tenen dret a vot.
Persones en situació de risc d'exclusió social	Acumulen deutes i cada cop els costa més afrontar els pagaments vinculats a la vida quotidiana.	Mantenen vincles acotats a un nucli familiar bastant reduït, tensionat per dificultats econòmiques o d'altre tipus.	Pràcticament no participen de la vida política. S'han desentès de la política i no saben quins són els seus drets ni què poden reclamar als poders públics.
Persones en situació de vulnerabilitat	Tenen dificultats per arribar a final de mes (o en podrien tenir corn a conseqüència d'un trencament: pèrdua de la feina, malaltia, separació...).	Mantenen vincles familiars més o menys estables i també certs vincles d'amistat i comunitaris en l'entorn més proper, però escassos i difícils de mantenir per manca de temps No tenen relacions significatives fora del seu entorn social.	Poden seguir la política amb interès i normalment voten, però no disposen de temps per accedir a informació o a les xarxes de relació per assumir un rol més actiu
Persones en situació d'inclusió més o menys confortable	No tenen dificultats per arribar a final de mes i, a curt i mitja termini, és improbable que en tinguin. Si apareix un problema imprevist greu, disposen de mecanismes (assegurances, propietats, xarxa familiar i social que en pot limitar els efectes	Disposen de vincles nombrosos i estables a diferents nivells: família (nuclear i extensa), amics i coneguts. La xarxa de relacions es va adaptant en funció deis canvis en la vida laboral i familiar	Participen en política a través de diversos mitjans. Coneixen bé el sistema i disposen de relacions per accedir-hi.

Una altra qüestió a tenir en compte en l'anàlisi dels processos d'exclusió social és plantejar-se quan una persona es pot considerar que està exclòsa socialment. Aquesta és una pregunta que encara no ha estat resposta satisfactòriament segons alguns autors ja que la resposta estarà condicionada a com s'entengui la inclusió social. En aquest sentit, proposa tenir en compte quatre categories diverses en que es poden trobar les persones i que es poden explicar per la seva situació personal en tres esferes de la vida quotidiana (l'esfera econòmica, l'esfera comunitària i l'esfera política) a partir de les quals, es pot definir la inclusió social.

La possible manca de participació en algun d'aquestes àmbits suposa una situació de risc d'exclusió. Com a procés dinàmic i d'acumulació i on apareix la combinació de diferents factors de desavantatge, cada cop afecta a més persones i grups socials, esdevenint un procés de segregació sobretot simbòlic, però també físic, de la societat de referència.

La inclusió social la podem entendre com a "un estatut social suportat per tres pilars: la participació en la producció i la creació de valor social dins i fora del mercat, l'adscripció política i de ciutadania i l'existència de contacte amb xarxes socials i/o familiars". La nostra societat està fortament estructurada entorn del treball que penetra i condiona totes les esferes de la vida i per tant, els altres eixos d'integració social. Cada vegada, però, aquesta vertebració es dona també en l'àmbit de l'habitatge que esdevé un bé que condiona el desenvolupament del projecte vital.

En la mateixa línia, el concepte de vulnerabilitat social "caracteritza les múltiples situacions de precarietat que es poden transformar en exclusió social si s'agreugen les circumstàncies o se n'acumulen d'altres a les ja existents". En els factors de vulnerabilitat, s'encreuen tres eixos de desigualtat que actuen de manera transversal en totes les dinàmiques d'inclusió i exclusió: el gènere, l'edat i la procedència o ètnia de les persones. Cal remarcar que aquests no són en si mateixos factors d'exclusió, sinó que al no formar part dels grups amb més facilitats per a la integració social i productiva, segons les concepcions vigents que es troben en la base de les desigualtats, situa aquestes persones en una posició més fràgil.

L'actual context de crisi econòmica afegeix dos elements de dificultat en l'abordatge de les necessitats socials. Per una banda, l'increment de les problemàtiques socials, ampliant el mapa de vulnerabilitat i el perill d'exclusió

social a estrats més amplis de la població del municipi; i per altra, la reducció dels recursos públics destinats a l'atenció de les persones.

2.3. Cicle vital i exclusió social

Els processos d'exclusió social s'expliquen, en molts casos, per moments de ruptura i trencament de les trajectòries vitals que poden afectar el curs de vida de les persones. Al llarg de la vida poden succeir determinats fets que, en funció de com siguin afrontats i resolts, poden desencadenar trajectòries de major vulnerabilitat i risc o situacions d'exclusió social.

Per tant, des d'aquesta perspectiva en l'anàlisi de l'exclusió social també cal considerar dos nous conceptes: 1) les trajectòries de vida o cicle vital i 2) els trencaments que es poden produir en aquestes trajectòries.

Per cicle vital s'entén el període circumscrit entre el naixement d'una persona fins el moment de l'anàlisi de la situació d'exclusió o risc. Cada societat té pautada una certa seqüència d'esdeveniments que permeten a un individu transitar pels diferents estadis vitals d'una forma normal i ordenada. Cada cop que aquesta seqüència s'altera es produeix un trencament, una disrupció, en la trajectòria de vida esperada d'un individu que altera la seqüència normal. Aquestes ruptures presenten, en termes generals, dues possibles conseqüències: d'una banda, poden ser motor de canvi social o be poden provocar trajectòries d'exclusió social.

En el context de canvi d'època de les societats occidentals, els moments de ruptura del curs de vida s'han tornat més problemàtics en augmentar el risc d'exclusió social. L'augment de la precarietat fa que aquests moments de ruptura siguin més traumàtics. Moments de ruptura com perdre la feina, una separació o un divorci, un accident o la pèrdua de l'habitatge, entre d'altres, no desencadenen per si sols situacions de risc o d'exclusió social. Aquestes situacions de major o menor vulnerabilitat poden generar trencaments, que estaran condicionats pels processos que se'n derivin, els recursos que es mobilitzin individualment així com els suports que pugui rebre l'individu per part de les xarxes de proximitat i les administracions o entitats.

Per tant, els moments de ruptura estan estretament relacionats amb els factors d'exclusió social que s'han presentat anteriorment. Les ruptures poden generar situacions de major risc i vulnerabilitat i processos d'exclusió social, que es

poden caracteritzar per algun dels factors esmentats i per la seva acumulació amb d'altres.

Per tant, incorporar aquest enfocament analític permet una major comprensió dels processos d'exclusió social en els individus i hi aporta més riquesa en la mesura que contempla totes les dimensions possibles de l'exclusió social i té en compte, també, els mecanismes d'acumulació de factors d'exclusió social. En incorporar aquesta perspectiva d'anàlisi, ens aproximem a una visió més global i completa del cicle vital de la persona.

2.4. Marc normatiu i de referència

Per tal de poder fer front a la greu crisi econòmica i el seu cost social, la Unió Europea en primer lloc, i després altres nivells de l'Administració, van planificar una sèrie de mesures entre les què trobem els Plans d'inclusió social.

És a partir del Consell Europeu de Lisboa l'any 2000, quan els països de la UE es comprometen a endegar polítiques per enfortir l'economia comunitària i lluitar contra l'exclusió social. És a la cimera de Niça on es fixen els objectius de les estratègies públiques per la inclusió social. En aquest marc s'insta als Estats membres a posar en pràctica els objectius a través de l'elaboració dels Plans Nacionals per a la Inclusió Social.

L'any 2003, la Comissió Europea estableix el marc territorial per fomentar les polítiques de cohesió. El principi de subsidiarietat és reconegut i potenciat com el millor marc per conèixer quines són les necessitats i oportunitats, per prevenir i actuar i construir els lligams entre els diferents agents implicats.

L'any 2010 la UE posa en marxa l'estratègia Europa 2020 com estratègia de creixement de la Unió Europea i amb la finalitat, no només de superar la crisi que continua assotant a moltes de les economies dels estats de la unió, sinó també esmenar els defectes del model de creixement de la UE i crear les condicions propícies per a un tipus de creixement diferent, més intel·ligent, sostenible i integrador.

Per a això s'han fixat cinc objectius clau que la UE ha d'assolir al final de la dècada en els àmbits d'ocupació, educació, recerca i innovació, integració social i reducció de la pobresa, i canvi climàtic i energia.

L'estratègia inclou a més set "iniciatives emblemàtiques" que constitueixen un marc en què la UE i les administracions nacionals poden unir esforços i reforçar-

se mútuament en àrees relacionades amb les prioritats d'Europa 2020, com la innovació, l'economia digital, l'ocupació, la joventut, la política industrial, la pobresa i l'ús eficient dels recursos.

La Comissió va publicar l'any 2014 una comunicació³ en la qual fa balanç de l'estratègia Europa 2020 quatre anys després de posar-la en marxa i que li servirà així mateix per preparar una revisió en profunditat de l'estratègia. Europa 2020.

A nivell autonòmic i local l'impuls ve pel Pla d'Acció per a la Inclusió i Cohesió Social de Catalunya 2010-2013, el qual manifesta la voluntat de concertar una estratègia per la inclusió social i la cohesió social . En aquest marc s'assenten les bases per actuar d'una altra manera contra l'exclusió social superant la perspectiva merament assistencialista envers els col·lectius desafavorits.

Actualment està en vigor el Pacte per a la lluita contra la pobresa a Catalunya, impulsat pel Govern de la Generalitat de Catalunya i que ha de permetre dissenyar eines que previnguin el risc d'exclusió social, establir els mecanismes d'intervenció i, sobretot, fixar un horitzó que redueixi al màxim la pobresa a Catalunya. El Pacte es planteja atès que el moment actual obliga a una actuació conjunta de país per assolir un compromís social que defensi la corresponsabilitat, la participació i la col·laboració de tota la ciutadania per una societat més cohesionada. Cal treballar conjuntament per crear estratègies preventives que promoguin la dignitat de les persones al llarg de la vida i la seva autonomia, i que impliquin una intervenció interdepartamental, interadministrativa i corresponsable per afrontar les situacions de pobresa estructural i els nous perfils de pobresa que han aparegut.

El marc normatiu dels serveis socials s'ha modificat en els darrers anys amb l'aprovació de la "Ley 39/2006 de Promoción de la autonomía personal y atención a las personas en situación de dependencia" per part del Govern espanyol; de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya el 2006 i l'aprovació l'octubre del 2007 de la "Llei 12/2007 de serveis socials". En especial la llei de serveis socials reconeix un conjunt de competències municipals, més ampli que el recollit en el marc legal anterior, i que esdevenen imprescindibles per a la

³ COMUNICACIÓN DE LA COMISIÓN AL PARLAMENTO EUROPEO, AL CONSEJO, AL COMITÉ ECONÓMICO Y SOCIAL EUROPEO Y AL COMITÉ DE LAS REGIONES. Balance de la Estrategia Europa 2020 para un crecimiento inteligente, sostenible e integrador

prestació dels serveis socials. El context econòmic i diferents modificacions normatives han dificultat el seu desenvolupament. Tot i això molts ajuntaments, entre ells el de Montmeló, han abocat molts recursos per tal de fer front a les situacions d'urgència social que la conjuntura actual ha provocat.

El procés d'elaboració del Pla per a la Inclusió i la Cohesió Social de Montmeló ha partit d'un marc d'anàlisi teòrica i conceptual sòlida que ens ha facilitat una perspectiva àmplia per explicar abastament quins són els factors que millor poden ajudar a comprendre els processos d'exclusió social al municipi i els perfils de risc que es detecten entre la població.

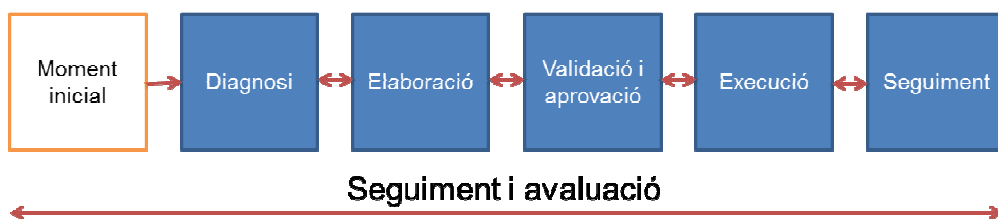
3. METODOLOGIA

L'Ajuntament de Montmeló va fer el 2017 una demanda d'assessorament per tal d'elaborar el Pla d'Inclusió i Cohesió Social del municipi, per tal de continuar els treballs començats a partir del Pla Estratègic realitzat entre el 2013 i 2014, i que també havia de comportar l'elaboració del Pla, però que es va quedar aturat en una fase inicial, i que es volia reprendre.

La fase de diagnosi, s'ha fet a partir d'una breu anàlisi quantitativa de fonts estadístiques secundàries, de la que ja es va fer del Pla estratègic i de les diferents reunions de contrast. Aquesta diagnosi ha permès valorar les necessitats socials del municipi i poder-les contrastar amb la Proposta d'estratègia d'inclusió social realitzada el 2014 on ja es proposen actuacions concretes, degudament actualitzada amb les accions que durant aquests anys ja s'han dut a terme.

Pel que fa a l'elaboració del Document de Bases del Pla s'ha realitzat en bona part atenent allò que es descriu en la Guia Metodològica Revisada dels Plans Locals d'Inclusió i Cohesió Social elaborada per la Diputació de Barcelona.

En el següent gràfic mostra les diferents fases del Pla:

Així doncs, la primera tasca que va posar en marxa l'equip tècnic va ser el procés de la diagnosi de l'exclusió i inclusió social a Montmeló, que tenia dos objectius fonamentals⁴ :

1. Conèixer quina és la realitat social del municipi.
2. Generar complicitats entre els diferents tècnics dins l'administració local que treballen per a la inclusió social al municipi i disposar així d'un marc comú de referència.

⁴ Diputació de Barcelona (2012) Plans Locals d'Inclusió i cohesió social. Guia metodològica revisada. Sèrie Benestar social.

En aquest procés hi ha intervingut diferents professionals de l'administració pública en el que podem considerar el Grup Motor: constituït per tècnics de diferents departaments de l'Ajuntament que han impulsat l'elaboració del Pla, i que ha comptat amb el suport dels tècnics de la Diputació de Barcelona que han participat en el procés i l'Equip de consultors d'INVENIES per tal de completar i validar la diagnosi, i definir les línies d'actuació.

La metodologia de treball ha tingut com a finalitat construir el document final del Pla. El treball s'ha fet esglaonadament a partir d'una estratègia de validació a nivell tècnic dels documents i materials complementaris que s'han anat treballant i disposar d'un contingut que finalment està a disposició dels òrgans de govern municipal per tal que el puguin aprovar.

La realització de la diagnosi ha suposat una continuació dels treballs ja realitzats en el Pla Estratègic de Montmeló, i per això s'ha partit de la base d'aquest document i s'ha ampliat amb:

- Tècniques quantitatives a partir de l'accés a dades secundàries obtingudes a partir d'organismes públics i la seva anàlisi posterior. Les fonts han estat fonamentalment l'IDESCAT i el programa HERMES de la Diputació.
- Tècniques participatives i qualitatives a partir de la participació en el procés, dels tècnics de les diferents àrees municipals.

Aquesta metodologia ens ha permès identificar aquells factors i àmbits sobre els què poder intervenir per resoldre les necessitats socials presents al territori.

En el següent punt hi ha un resum de la diagnosi realitzada al municipi per al Pla d'Inclusió.

4. APROXIMACIÓ A LA REALITAT DE MONTMELÓ

BREU RESUM DE LA DIAGNOSI

4.1. Una aproximació sociodemogràfica

El municipi de Montmeló té una població de 8.748 persones, segons el Padró municipal continu d'habitants de 1 de gener 2017, de les quals 4.477 són dones (51,2%) i 4.271 són homes (48,8%). Aquesta població viu en un territori que té una superfície força reduïda amb 4 km², amb una densitat de 2.187 hab./km², pel que és un dels municipis amb una densitat més alta del Vallès Oriental (548 habitants per km² de mitjana).

La població de Montmeló s'ha mantingut relativament estable en els últims 20 anys, si tenim en compte que a l'any 2000 hi havia 8.437 habitants, el que significa un 3,5% de creixement fins als 8.748 habitants al 2017, molt inferior al creixement poblacional de la comarca que és de més del 31% en aquest període.

L'anàlisi de l'estructura d'edats i gènere de Montmeló presenta els trets demogràfics característics de les societats desenvolupades, amb una població amb una certa influència per l'arribada de la població immigrant (tot que menys que en poblacions veïnes), i arrossegant les tendències d'envelliment i baixa natalitat de la població autòctona.

La piràmide de població de Montmeló per al 2016, ens permet apreciar la distribució de la població per grups d'edat i sexe. S'observa un predomini de les franges d'edat adultes, mentre que les envellides i les joves (entre 15 i 30 anys) presenten una freqüència menor. Tot i que la freqüència d'homes en la franja adulta és més gran, s'aprecia un equilibri entre homes i dones. En la franja de persones grans es veu el predomini de les dones. Per altra banda podem veure que la distribució de grans grups d'edats de Montmeló segueix molt aproximadament la tendència del país.

Es pot observar, doncs, com l'estructura de població del municipi de Montmeló conté alguns dels trets demogràfics típics de les societats desenvolupades:

1. una població amb una estructura per sexes equilibrada.
2. una tendència marcada constant cap a l'envelliment.
3. una base d'infants i adolescents més petita que la població adulta.
4. es comença a detectar una certa remuntada de la natalitat.
5. una concentració clara de la població entre els 35 i els 54 anys.

4.2. Elements més rellevants pel que fa als factors d'exclusió social

Aquest quadre que es presenta tot seguit vol recollir de forma abreujada els elements més rellevants pel que fa als factors d'exclusió social que s'han descrit per Montmeló, incorporant tant els elements de la diagnosi (quantitatius) com els que s'han aportat en les sessions de contrast (qualitatius).

Factors d'exclusió	Elements més rellevants
Recursos econòmics de la població	<ul style="list-style-type: none"> • La Renda Bruta Familiar disponible per habitant el 2015 era de 14.420€, la quarta més baixa de la comarca i molt per sota la mitjana.
Ocupació	<ul style="list-style-type: none"> • La taxa d'atur a gener de 2018 era del 10,9%, que tot i ser elevada era inferior a la comarcal del 12,1%, i la tendència és de disminució de forma més accentuada. • La suma de treballadors assalariats i autònoms al 2017 encara no arribava als nivells que hi havia al 2012 on hi havia un atur molt més alt, per la qual cosa sembla que la població activa ha disminuït. • Alt percentatge de contractes precaris. • Activitat de la indústria tradicional en retrocés
Educació/formació	<ul style="list-style-type: none"> • Hi ha un nivell educatiu baix, amb un 9,6% d'habitants amb estudis superiors, per un 20,3% de mitjana a Catalunya. • Hi ha poca oferta de formació professional al municipi. • Es disposa d'una escola d'adults.
Salut i socio sanitari	<ul style="list-style-type: none"> • Un 17,5% de la població té més de 65 anys i la tendència és creixent.
Habitatge i territori	<ul style="list-style-type: none"> • El cost del lloguer al municipi és alt, i creixent altre cop des de 2014, de forma similar als municipis veïns
Relacional	<ul style="list-style-type: none"> • Hi ha una xarxa d'entitats important al municipi. • Es detecta manca de comunitarisme.

4.3. Punts forts i punts febles.

Informació recollida a les sessions amb els treballadors i actors municipals.

PUNTS FORTS

- Poble residencial en enclavament estratègic a la Regió Metropolitana de Barcelona
- Municipi cohesionat socialment i en procés de vertebració social
- El Circuit de Catalunya, equipament de projecció internacional, tot i no aportar gaires recursos al municipi
- Les taxes d'atur han millorat significativament els últims anys, situant-se per sota de la mitjana comarcal i provincial.

PUNTS FEBLES

- Activitat industrial tradicional en retrocés
- Renda familiar disponible significativament més baixa que la mitjana comarcal
- Nivell d'estudis superiors molt més baix que a la mitjana comarcal i catalana
- Població envellida, i en tendència creixent
- Contractes habitualment precaris
- Poc comunitarisme

5. PLA D'INCLUSIÓ I COHESIÓ SOCIAL DE MONTMELÓ

PROPOSTA INICIAL

5.1. Principis generals

El procés d'elaboració del Pla per a la Inclusió i la Cohesió Social ha de tenir en compte en la seva definició un principis generals que han d'orientar i servir de guia en la reflexió i en la concreció del Pla. Es proposen els següents:

- 1) Garantia de la **igualtat d'oportunitats** per no discriminar per raó de gènere, edat i/o origen o procedència, per tal que les persones accedeixin als recursos i serveis, i puguin desenvolupar al màxim les seves capacitats i aprofitar les oportunitats al llarg de la seva trajectòria vital.
- 2) Foment de **l'apoderament, l'activació de capacitats i l'autonomia** de les persones per tal que siguin subjectes i protagonistes dels seus projectes de vida.
- 3) Incorporació de la **perspectiva de gènere** en tot el procés i en els objectius i les accions per garantir la igualtat entre homes i dones.
- 4) Perspectiva **d' integralitat de l'exclusió social** que ha de fer que es tingui en compte les diverses dimensions que poden afecta les trajectòries d'inclusió social de les persones.
- 5) Enfocament des de la **transversalitat** que ha de permetre que el conjunt de recursos públics, privats i del tercer sector del municipi, treballin per facilitar una actuació integrada en l'atenció de les persones en situació de risc i més vulnerables.
- 6) Corresponsabilitat, **treball en xarxa i participació** del conjunt dels agents per garantir la col·laboració i integrar recursos i serveis en un marc de treball cooperatiu.
- 7) Perspectiva de **treball comunitari** per anar més enllà de l'atenció individual i incorporar un enfocament que garanteixi l'enfortiment de les xarxes de proximitat i la cohesió social.
- 8) Producció i transferència de **coneixement** sobre els factors de risc d'exclusió social, els perfils de vulnerabilitat i les trajectòries de risc, que

permeti una anàlisi continuada de la realitat social per adaptar les polítiques d'inclusió i cohesió social.

5.2. Visió: Reptes i Compromisos

L'horitzó del Pla d'Inclusió i Cohesió Social de Montmeló ha de ser

ACONSEGUIR LA PLENA CAPACITAT DE DESENVOLUPAMENT PER A TOTES LES PERSONES, SIGUI QUINA SIGUI LA SEVA CONDICIÓN, EDAT, SEXE O SITUACIÓ PERSONAL. AMB ACCIONS DE RESPONSABILITAT PÚBLICA I COMPTANT AMB LA COL-LABORACIÓ I EL COMPROMÍS DE LA INICIATIVA CIUTADANA PER BASTIR NOVES OPORTUNITATS PER A LA IGUALTAT SOCIAL

En la perspectiva desenvolupada en el Pla d'Inclusió Social cal anar més enllà i renovar i enfortir i ampliar accions i projectes que l'Ajuntament pugui tirar endavant ja sigui des dels diferents departaments i serveis com en col·laboració amb d'altres entitats i actors públics o privats.

En aquest sentit es formulen una sèrie de REPTES, que actuïn com a elements DIRECTORS i que a nivell de COMPROMISOS serveixen per orientar les línies i els objectius que són la base estratègica del Pla.

1. Un **municipi socialment just** que tingui en compte les persones i que crea oportunitats.
2. Un **municipi que atén les persones més vulnerables** amb l'acompanyament i l'atenció necessàries.
3. Un **municipi que treballa per l'ocupabilitat** de les persones en atur, sobretot joves i majors de 50 anys
4. Un **municipi educador**, amb una oferta d'educació de qualitat i per a tothom al llarg de tota la vida
5. Un **municipi habitable i acollidor**, amb habitatges dignes i en condicions
6. Un **municipi amb una ciutadania que participa** i implicada en la vida local.
7. Un **municipi inclusiu** amb un ajuntament que lidera la construcció col·lectiva d'una visió inclusiva del conjunt d'actors.

5.3. Missió

Es proposa que el Pla per a la Inclusió i la Cohesió Social de Montmeló tingui la missió següent:

ESDEVENIR UN INSTRUMENT ESTRATÈGIC PER AVANÇAR CAP A UN MUNICIPI MÉS INCLUSIU I COHESIONAT SOCIALMENT I QUE PROMOGUI LA IGUALTAT D'OPORTUNITATS, LA DIVERSITAT, L'AUTONOMIA PERSONAL I LA CONVIVÈNCIA.

Aquesta Missió es concreta en eixos estratègics següents:

Eix 0. Fer una administració local més inclusiva i que treballi transversalment.

L'acció d'impuls de les polítiques municipals d'inclusió social han de ser incorporades en totes les àrees de l'administració municipal, en aquest sentit aquest eix, previ als altres, ha d'orientar aquesta voluntat i possibilitar que el conjunt de l'administració treballi transversalment i en clau inclusiva

Eix 1. Atendre les necessitats socials i treballar per la cohesió social del poble.

La finalitat principal d'aquest eix d'actuació és fer front a les necessitats socials i a les situacions de pobresa i vulnerabilitat que s'esdevenen al municipi, impulsant l'assoliment dels drets socials per part d'aquests col·lectius i la cohesió del poble.

Eix 2. Promoure la millora de l'ocupabilitat i la capacició de les persones

L'ocupació és un dels principals factors de socialització i d'inclusió de les persones. Més enllà de l'impuls de més i millors oportunitats d'ocupació, el Pla d'Inclusió de Montmeló ha de posar l'èmfasi, específicament, en la promoció de l'ocupabilitat i la capacició de les persones per tal que puguin accedir a millors perspectives laborals.

Eix 3. Establir mesures per tal de fer front a l'exclusió residencial i treballar per un habitatge digne per tothom.

Amb aquest eix es vol oferir suport a les situacions d'exclusió residencial i a establir un seguit d'accions que s'orientin a assegurar l'accés i el manteniment d'un habitatge digne i assequible, especialment a aquells col·lectius de població més vulnerables.

Eix 4. Fomentar el desenvolupament comunitari i la igualtat d'oportunitats.

El nucli central d'aquest eix el constitueixen un conjunt de polítiques i programes que tenen com a finalitat garantir el ple desenvolupament personal en un marc d'acció comunitària i treballar perquè tots els veïns i veïnes de Montmeló tinguin oportunitats durant tota la seva vida, així com promoure el seu protagonisme ciutadà.

Eix 5. Avançar vers un poble educador.

L'educació, la formació i la cultura són àmbits clau per al desenvolupament de les persones. En conseqüència, l'accés al capital educatiu i cultural ha de ser objecte d'atenció per part d'un municipi inclusiu i, especialment per a Montmeló, en tant que poble educador que aposta per la formació i la cultura com a elements per garantir el desenvolupament social i econòmic del municipi.

El Pla Local d'Inclusió Social ha d'esdevenir el marc de referència bàsic de totes les polítiques d'inclusió que es desenvolupin en el territori. La seva formulació ha de facilitar l'orientació i optimització dels recursos, sempre des d'una visió integral i integradora de la població i dels mecanismes d'intervenció.

5.4. Eixos Estratègics i Objectius Generals.

EIX ESTRATÈGIC 0	FER UNA ADMINISTRACIÓ LOCAL MÉS INCLUSIVA I QUE TREBALLI TRANSVERSALMENT.
<u>Objectiu 0-1</u>	<p>Aprofundir en la transversalitat i en la millora de la coordinació en l'execució de les actuacions municipals inclusives</p> <p><i>El treball transversal continua sent una assignatura pendent en bona part de l'administració i és necessària per ser més eficaç a l'hora de portar a terme les polítiques d'inclusió. Per altra banda és, sense cap mena de dubte, una bona manera d'optimitzar recursos.</i></p>
<u>Objectiu 0-2</u>	<p>Treballar perquè l'Ajuntament esdevingui un referent local en l'àmbit de la responsabilitat social corporativa</p> <p><i>L'administració local ha de ser la primera en donar exemple en polítiques d'inclusió i responsabilitat social i això vol dir tenir en compte aspectes socials i inclusius en el seu dia a dia, des de la contractació dels proveïdors amb que treball fins a la definició dels procediments i circuits per a la ciutadania.</i></p>
EIX ESTRATÈGIC 1	ATENDRE LES NECESSITATS SOCIALS I TREBALLAR PER LA COHESIÓ SOCIAL DEL POBLE.
<u>Objectiu 1-3</u>	<p>Treballar per pal·liar les situacions de vulnerabilitat de la població per fomentar la cohesió social.</p> <p><i>L'atenció a aquelles persones i col·lectius més vulnerables comporta un reforç de la capacitat d'atenció, resposta i cobertura tant dels Serveis Socials com d'aquells equipaments i serveis públics de proximitat i de primera atenció i detecció de necessitats.</i></p> <p><i>Les mesures i iniciatives que es promouen volen contribuir a pal·liar i superar situacions de vulnerabilitat, exclusió i desigualtats socials, garantint la cobertura de les necessitats bàsiques, apostant per l'apoderament i l'autonomia personal i per una atenció sense estigmatitzacions que restableixi la dignitat de les persones</i></p>
<u>Objectiu 1-4</u>	<p>Desenvolupar polítiques de protecció social integrals per garantir el benestar de la ciutadania</p> <p><i>L'objectiu es concreta en diverses polítiques i actuacions integrals i transversals destinades a enfortir el benestar i la protecció social de la ciutadania, fent front a les noves situacions de desigualtat que s'estan produint.</i></p>

EIX ESTRATÈGIC 2	PROMOURE LA MILLORA DE L'OCUPABILITAT I LA CAPACITACIÓ DE LES PERSONES
<u>Objectiu 2-5</u>	<p>Millorar la capacitació, les competències i les habilitats laborals de les persones.</p> <p><i>En un context de profunds canvis en l'àmbit laboral i el mercat de treball es promouen tot un conjunt de polítiques formatives, de capacitació i de manteniment i millora de les competències professionals i de les habilitats de les persones –especialment aquelles que es troben en situació d'atur- per millorar la seva qualificació i facilitar la seva adaptació i preparació a les exigències del nou escenari.</i></p>
<u>Objectiu 2-6</u>	<p>Afavorir la inserció laboral d'aquelles persones o col·lectius vulnerables o amb especials dificultats d'accés al món laboral.</p> <p><i>El foment i l'estímul de l'ocupació és una altra de les prioritats del govern municipal, i, especialment, pel que fa a l'estratègia d'inclusió del municipi, la inserció laboral de les persones o col·lectius vulnerables, en risc d'exclusió o que presenten especials dificultats per accedir al mercat de treball (persones aturades de llarga durada, dones, persones d'origen estranger, persones joves o persones majors de 45 anys).</i></p> <p><i>Partint d'aquest objectiu, esdevé clau la coordinació de les polítiques d'ocupació i de promoció econòmica amb les d'atenció social, especialment per donar resposta i oferir suport i acompanyament a situacions d'atur de llarga durada i a la precarització de les condicions de vida que experimenten persones treballadores, entre d'altres.</i></p>
EIX ESTRATÈGIC 3	ESTABLIR MESURES PER TAL DE FER FRONT A L'EXCLUSIÓ RESIDENCIAL I TREBALLAR PER UN HABITATGE DIGNE PER TOT HOM.
<u>Objectiu 3-7</u>	<p>Vetllar pel dret i l'accés a l'habitatge, especialment entre la població jove i aquells col·lectius vulnerables.</p> <p><i>La crisi econòmica i social no tant sols ha dificultat encara més l'accés a l'habitatge dels col·lectius que tradicionalment tenien problemes per accedir-hi; sinó que ha comportat la pèrdua de l'habitatge per part de moltes persones i famílies i l'increment de situacions de vulnerabilitat associades a l'exclusió residencial.</i></p> <p><i>Montmeló, amb les mesures i propostes que es plantegen, vol garantir i fer efectiu el dret a l'habitatge dels seus habitants, singularment de les persones joves, les persones aturades i les persones grans. En aquest sentit, esdevé cabdal la tasca d'intermediació que desenvolupa l'Oficina Local d'Habitatge així com continuar treballant per aconseguir habitatge assequible.</i></p>

<p><u>Objectiu 3-8</u></p>	<p>Oferir serveis d'atenció i suport a persones que experimenten processos de pèrdua d'habitatge o estan en risc de perdre'l.</p> <p><i>Alhora, en col·laboració amb moviments socials i diverses institucions, es volen posar en marxa més i millors serveis d'atenció i acompanyament per a aquelles persones que han estat desnonades o que tenen dificultats per mantenir l'habitatge.</i></p>
<p>EIX ESTRATÈGIC 4</p>	<p>FOMENTAR EL DESENVOLUPAMENT COMUNITARI I LA IGUALTAT D'OPORTUNITATS.</p>
<p><u>Objectiu 4-9</u></p>	<p>Promoure el desenvolupament personal, la igualtat d'oportunitats i la millora de la qualitat de vida de la ciutadania</p> <p><i>El desplegament d'aquest objectiu contempla una diversitat de projectes i serveis per a totes les edats que faciliten el desenvolupament personal, una vida activa i la superació de desigualtats o discriminacions per raó d'edat, gènere, origen, ètnia, religió o orientació sexual.</i></p> <p><i>La infància (especialment els infants en risc), el jovent (amb necessitats en matèria de formació, ocupació, habitatge i espais de trobada i d'oci i lleure), les persones grans (amb necessitats creixents d'atenció social i sanitària, però també amb noves oportunitats i reptes fruit d'un augment en l'esperança de vida) o les dones (especialment en relació a la igualtat de gènere) són els principals col·lectius específics als quals s'adrecen aquestes actuacions.</i></p> <p><i>Tanmateix, a nivell general, es fa especial atenció a l'abordatge de l'impacte de la crisi pel que fa a les oportunitats de la ciutadania o a l'aparició de noves desigualtats, per exemple, en l'àmbit de la salut..</i></p>
<p><u>Objectiu 4-10</u></p>	<p>Facilitar la participació activa de la ciutadania i l'establiment de vincles i relacions socials.</p> <p><i>En aquest mateix eix, es contemplen un primer conjunt de mesures i iniciatives que volen promoure la participació i la implicació de la ciutadania vers el municipi, enfortint –així– el teixit social i veïnal i el sentiment de pertinença vers el poble.</i></p> <p><i>Un segon gruix de propostes s'encaminen a facilitar les connexions i l'establiment de vincles socials (la socialització, en definitiva), així com el suport, l'ajuda mútua i l'acció comunitària, especialment rellevants en moments de canvis importants –com l'actual– en la realitat vital i laboral de les persones..</i></p>

EIX ESTRATÈGIC 5	AVANÇAR VERS UN POBLE EDUCADOR.
<p><u>Objectiu 5-11</u></p>	<p>Desenvolupar una oferta que permeti la formació i l'aprenentatge durant tot el cicle vital de les persones.</p> <p><i>Com a poble educador, l'educació s'entén com un procés d'aprenentatge permanent, durant tota la vida de les persones, i des d'una visió integral. Des d'aquesta perspectiva, amb l'objectiu d'assegurar la formació de la ciutadania, es promouen programes, serveis i ajuts que garanteixen la formació i l'aprenentatge dels veïns i veïnes del municipi.</i></p> <p><i>Bona part dels programes se centren en la promoció de la igualtat d'oportunitats en l'accés a l'educació; en la millora dels resultats educatius -l'èxit escolar- i la prevenció de l'abandonament escolar; i en l'enfortiment de l'oferta formativa.</i></p>
<p><u>Objectiu 5-12</u></p>	<p>Construir un entorn educador i inclusiu.</p> <p><i>De la mateixa manera, l'educació s'entén que té lloc en diferents àmbits de la vida, i no només des de l'escola o des de l'educació formal. En coherència amb el Pla Educatiu de Poble, l'espai o entorn educatiu són els centres educatius, però també el conjunt del poble, que esdevé un entorn educador.</i></p> <p><i>L'accent de les iniciatives a impulsar, en aquest cas, es posa en l'educació no formal; en els programes socioeducatius; en més implicació de les famílies vers l'escola; en una més elevada apropiació ciutadana de la cultura; en evitar la fractura cultural i digital de determinats col·lectius; en equipaments i serveis de proximitat de caràcter educatiu, cívic i cultural; i en un espai públic cívic -d'encontre, convivència i, en definitiva, de cohesió social- que apropi l'educació i la cultura al conjunt del municipi..</i></p>

6. ORIENTACIONS PER A LA VALIDACIÓ DEL PLA D'INCLUSIÓ.

IMPLEMENTACIÓ, SEGUIMENT I AVALUACIÓ

Amb aquest document es clou la segona fase d'elaboració del Pla Local per a la Cohesió i la Inclusió Social de Montmeló. El Pla vol ser una eina que permeti fer front, amb una nova perspectiva, a una realitat social complexa que provoca que moltes persones i col·lectius visquin situacions de risc d'exclusió social, atès que augmenta el nivell de vulnerabilitat. Ja no es tracta, com ens demostra l'apropament a la realitat que hem fet en el diagnòstic, de situacions de manca de recursos econòmics o de pobresa entesa en el seu concepte tradicional, sinó d'un fenomen polièdric en el que diversos factors interactuen i poden provocar aquestes situacions d'exclusió: parlem dels factors econòmics (manca de renda, ingressos insuficients,...); dels factors vinculats a la situació laboral (atur, treball precari,...), dels que tenen a veure amb la formació (manca de qualificació professional...); factors vinculats a la salut (discapacitat, malaltia mental, dependència,...) o amb l'habitatge i l'entorn (desnonaments, habitatges poc adaptats,...); i finalment els relacionals i de participació.

L'acumulació dels factors de risc, que provoca la situació actual, demana eines d'abordatge de les situacions d'exclusió que tinguin un enfoc transversal i que permetin liderar les accions a favor de la inclusió, posant al servei dels processos d'inclusió i cohesió social el conjunt d'instruments que disposa l'administració municipal i els diferents actors, públics i privats, que intervenen en el municipi en els àmbits econòmics, socials o educatius. En aquest sentit és important tenir en compte les administracions supralocals; els empresaris i comerciants o les entitats socials i cíviques.

La realitat actual continua essent crítica, malgrat determinats indicadors socioeconòmics que apunten tendències de canvi, però que no comporten variacions significatives en la quotidianitat de moltes de les persones que viuen en aquesta situació de vulnerabilitat. La prolongació d'aquesta crisi en el temps suposa una amenaça evident per a la cohesió social a Montmeló.

Per aquest motiu el Pla d'Inclusió i Cohesió Social de Montmeló ha de permetre reunir esforços de tothom i per a tothom, i des de la proximitat de l'administració local, garantir que sigui un instrument viu, dinàmic i flexible, ajustat a la realitat

social de la ciutat, per assolir el repte de representar tothom que treballa per una ciutat més justa, inclusiva i amb més equitat i que amb la participació de tots els agents locals estableixin les actuacions que minimitzin els factors de risc i maximitzin les oportunitats..

El Pla representa per al govern municipal una eina estratègica important que ha de permetre, en base a les línies i els objectius formulats orientar el conjunt de l'acció municipal en clau inclusiva i a favor de la cohesió, amb una visió d'innovació, i ha de donar la capacitat d'organització i d'actuació integrals per afrontar col·lectivament els nous reptes de forma concertada amb els diferents agents que intervenen en els processos d'inclusió i cohesió social: agents econòmics, socials, cívics, culturals, de l'educació i la formació,....

Ens trobem ara en el moment de posar en marxa i d'implementar el Pla. Cal, doncs, establir les accions i mesures que permetin desplegar els objectius formulats i això cal fer-ho recollint les actuacions ja previstes i programades per als propers anys, integrant-les en les línies i objectius i incloent-t'hi noves actuacions que permetin assolir els objectius.

Caldrà, en funció de les actuacions, establir els recursos econòmics, humans i materials necessaris que garanteixin que les accions que es duran a terme tinguin viabilitat i continuïtat.

També caldrà formular els indicadors de seguiment i el calendari en el que s'aniran posant en marxa aquestes accions o la seva durada. En aquest document s'adjunta un model de fitxa per tal de poder descriure cada acció amb els diferents elements que cal tenir en compte a l'hora de descriure-les.

Per tal de poder implementar amb plenes garanties el Pla caldrà tenir en compte un seguit de coses a fer i que serveixen, a nivell orientatiu, per les fases posteriors.

6.1. Validació del pla a nivell tècnic i polític.

Aquest procés de **validació i aprovació** definitiu per part del consistori implicarà que el document sigui debatut, validat i aprovat en el si dels òrgans que conformen l'estructura organitzativa.

Aquesta proposta tècnica hauria de ser elevada a l'equip de govern per tal que, mitjançant els procediments habituals, sigui aprovada pel consell plenari de l'ajuntament.

L'aprovació formal hauria de consistir en l'aprovació dels eixos i objectius i l'aprovació de la implementació, establint l'estructura organitzativa que seria l'encarregada de dur a terme la implementació.

6.2. Proposta d'estructura organitzativa.

L'experiència demostra que l'estructura organitzativa té rellevància per al bon desenvolupament del Pla Local d'Inclusió ja que és responsable políticament i tècnicament de la implementació del Pla i ha de liderar tot el procés garantint-ne l'èxit.

El pla cal que tingui el màxim reconeixement a nivell polític per possibilitar més capacitat de decisió i impuls.

En aquest fase d'implementació l'estructura ha de tenir una doble finalitat: d'una banda ha de garantir el treball interdepartamental de manera permanent i el seguiment de les actuacions que s'hi integrin o en posin en marxa i l'avaluació el pla, i també ha de garantir els espais de participació de les entitats i els actors del municipi que realitzen accions que s'han d'integrar en el Pla, com a part configurativa del mateix.

Les estructures proposades serien les següents:

Oficina tècnica

És la persona o persones que s'encarreguen del procés d'implementació del Pla, i en porta el dia a dia. Amb la dinàmica que s'ha portat fins a la data aquesta funció l'ha assumida la responsable de Benestar Social. Les tasques que ha de realitzar són:

- Convocar les reunions de l'equip directiu i la xarxa per a la inclusió i preparar la documentació que correspongui.
- Fer seguiment de les actuacions en marxa a través de les fitxes i dels seus indicadors, amb els tècnics corresponents.
- Realitzar un seguiment d'indicadors bàsics del municipi.
- Preparar les fitxes de les noves accions programades d'acord amb els responsables tècnics corresponents.
- Coordinar-se amb responsable de comunicació municipal per fer difusió del pla.
- Actualitzar mapa de recursos.
- Preparar l'avaluació del pla fent preguntes qualitatives als diferents agents.
- Realitzar la coordinació amb altres xarxes i plans.

Equip Motor

És l'òrgan que es farà càrrec de la dinamització, execució i coordinació del Pla. Ha de respondre a la visió integral i transversal del Pla. Ha d'estar integrat per tècnics de les àrees que executen accions inclusives

Les tasques a realitzar per aquest grup són:

- Seguiment de les accions en curs.
- Revisar els recursos relacionats amb la inclusió del municipi periòdicament.
- Escollir les accions que es realitzaran en els següents plans operatius.
- Validar les fitxes de les accions escollides.
- Decidir la política de comunicació.
- Avaluar el resultat de les accions que s'han portat a terme.
- Avaluar el propi pla i el seu funcionament.
- Revisar i actualitzar el pla estratègic, tenint amb compte les opinions de la xarxa per a la inclusió.

Espais Participatius del Pla per a la Inclusió i la Cohesió Social de Montmeló. Xarxa per a la Inclusió.

A més d'aquests òrgans formals cal preveure uns espais per a la participació dels diferents actors del territori. Aquesta xarxa pot tenir el seu embrió en la comissió que ha participat en la fase de diagnòstic i elaboració del Pla. En poden formar part polítics, tècnics del municipi de diferents administracions, tercer sector i societat civil, per aportar diferents visions i idees en la planificació i l'execució del pla. Les tasques que hauria de realitzar la xarxa en relació al pla són:

- Plantejar problemàtiques relacionades amb la inclusió al municipi per part dels assistents.
- Plantejar temàtiques, objectius i accions concretes per al nou pla operatiu, discutir-les en el grup, fer aportacions i mirar de fer una prioritització.
- Realitzar propostes sobre el propi pla i el seu desenvolupament.
- Proposar modificacions sobre el pla estratègic (cada 3-4 anys).

6.3. Elaboració del pla d'acció

Definició d'actuacions, assignació de recursos i calendarització.

Un cop assolida aquesta fase el Pla disposa d'un document estratègic validat. El següent pas és establir un nivell de concreció en clau operativa que identifiqui actuacions amb responsables, pressupost i calendari que permetin dur a terme aquestes accions.

Així la fase d'execució del pla s'inicia a partir de la documentació que es disposa identificant les actuacions que porten a terme les àrees i incorporant-les a les accions. Caldrà identificar cada actuació i identificar-ne el responsable, el calendari, el pressupost i els recursos que s'hi destinen, així com les activitats que configuren cada actuació si se n'identifiquen més d'una. Aquesta concreció es proposa fer a través de fitxes on aparegui la informació més rellevant de cada acció.

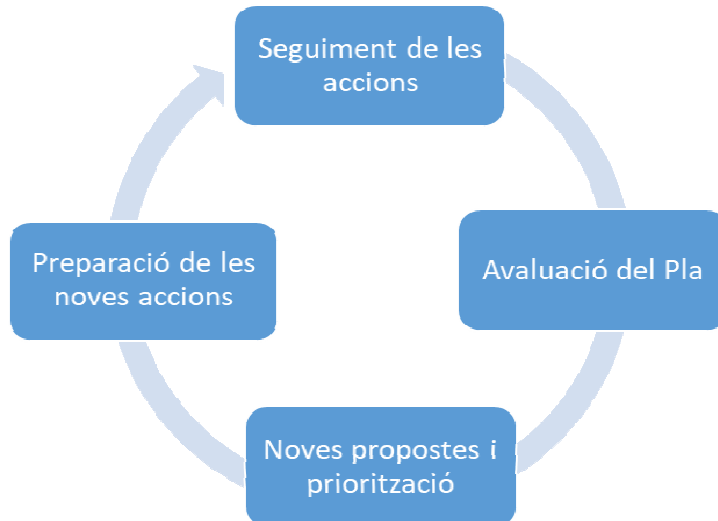
El procés d'elaboració del pla d'acció és un procés complex de treball i gestió interna, processos que requereixen no només lideratge polític, sinó la capacitat de coordinació i treball transversal de l'Equip Motor del Pla per a la Inclusió i la Cohesió Social de Montmeló respecte del conjunt de l'organització.

Es molt important incorporar en la identificació de les actuacions els responsables, els recursos que s'hi destinen i la vinculació orgànica del mateix.

S'incorpora com a Annex 3 una relació d'accions que van prioritzar-se en els grups de treball que es van realitzar al llarg del procés d'elaboració del Pla d'Inclusió de Montmeló

6.4. Implementació, seguiment i l'avaluació

Un cop es posa en marxa el pla operatiu amb les seves accions, es proposen un seguit de fases per tal de portar-lo a terme. Aquesta implementació es proposa de forma circular i per a un temps determinat, que sol ser un any, de forma que es puguin succeir els plans d'acció anuals fins que es consideri que el pla estratègic s'ha de revisar, fet que pot succeir sobre els quatre anys. Aquestes fases començarien per fer un seguiment de les accions en marxa, una avaluació posterior del pla i les seves repercussions, la generació de noves propostes d'acord amb la nova situació i la seva prioritització, i la preparació del nou pla d'acció amb els tècnics responsables de les noves accions.

Seguint de les accions. En una primera fase es farà seguiment de les accions que s'estan portant a terme en el pla d'acció. Això implica reunir-se amb els tècnics responsables de cada acció periòdicament (pot ser un cop al trimestre), i fer un repàs de les fitxes d'acció, i actualitzant-les si convé.

Documents resultants: Fitxes de les accions actualitzades

Avaluació del Pla. Posteriorment es farà una avaluació que constarà de tres parts: de les pròpies accions segons els resultats esperats, de la situació del municipi i de la metodologia del pla.

L'avaluació de les accions es farà a través de les fitxes i els indicadors que se'n deriven, veient s'hi s'han assolit els objectius esperats.

Paral·lelament, i amb una periodicitat anual, es recolliran indicadors del municipi que puguin mostrar l'evolució d'alguns dels aspectes més rellevants durant l'últim any, com el creixement de població, l'atur, o les rendes mínimes d'inserció (s'adjunta una proposta orientativa d'indicadors a l'Annex 1).

Alguns d'aquests indicadors es poden trobar fàcilment a fonts com el programa HERMES de la Diputació de Barcelona, o a l'IDESCAT. D'altres apareixeran a la memòria de Serveis Socials municipals, o en d'altres informes del municipi.

Una tercera part d'avaluació serà abordar com ha funcionat el Pla a nivell operatiu, si els recursos per executar el Pla s'utilitzen de forma eficientment.

Documents resultants: Document d'indicadors, informe d'avaluació donant resposta a les preguntes plantejades als diferents nivells (veure l'annex 2).

Noves propostes i prioritizació. A partir de l'avaluació anterior, amb el Pla estratègic i conjuntament amb el **mapa de recursos actualitzat** han d'ajudar a respondre les preguntes següents: Quins serveis i accions poden satisfer les necessitats detectades per a la població en més risc? Hi ha necessitats no cobertes per aquests serveis? Això ajudarà a detectar quines poden ser les possibles accions per al següent pla operatiu. Aquestes propostes s'hauran de llistar i prioritzar d'acord amb les necessitats detectades, la coherència amb el pla estratègic i la disponibilitat de recursos. També caldrà tenir en compte quins altres plans s'estan portant a terme al municipi per tal d'intentar coordinar esforços i realitzar accions conjuntes si s'escau.

Documents resultants: Mapa de recursos actualitzat.
Llistat d'accions per al següent pla operatiu.

Preparació de les accions. Tenint la llista d'accions per al següent pla operatiu, és el moment de preparar les noves fitxes, conjuntament amb els tècnics que les hauran de portar a la pràctica. Això vol dir temporalitzar, definir clarament els objectius, posar indicadors, i veure amb quins recursos es compta.

Documents resultants: Noves fitxes d'actuació.

Per ajudar a planificar aquests passos passem una proposta de calendari amb les reunions dels diferents grups i les tasques bàsiques que s'han de portar a terme.

	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	Juliol	Agost	Setembre	Octubre	Novembre	Desembre
Equip Motor		1			3					5		
Xarxa Inclusió			2						4			

Reunió 1.

- Avaluació de les accions realitzades l'any anterior, i del funcionament del pla.
- Preparació de la reunió de la xarxa d'inclusió: quins temes es volen tractar

Reunió 2.

- Introducció amb l'estat del Pla d'inclusió: quines accions s'estan portant a terme i amb quins resultats si s'escau.

- Plantejar problemàtiques relacionades amb la inclusió al municipi per part dels assistents, o de convidats si s'escau.
- Plantejar temàtiques per al nou pla d'acció.

Reunió 3.

- Seguiment de les accions en curs.
- Preparar propostes d'objectius i accions en relació a les temàtiques plantejades per la xarxa.

Reunió 4.

- Prioritzar objectius i accions concretes per al nou pla operatiu, a partir de les propostes realitzades per el grup directiu o per les aportacions fetes a la mateixa xarxa.
- Realitzar propostes sobre el desenvolupament i funcionament del propi pla.

Reunió 5.

- Seguiment de les accions en curs
- Decidir les accions per portar a terme en el següent any, tenint en compte l'opinió de la xarxa d'inclusió.
- Validar les fitxes de les accions escollides.
- Decidir la política de comunicació.

6.5. La informació i comunicació

La comunicació del Pla té molt a veure amb el nivell de significació que es vol donar a les polítiques d'inclusió socials en el municipi. Hi ha diverses prioritats que es poden establir a l'hora de decidir què es vol comunicar en relació a aquestes polítiques i centrar els esforços en diverses direccions. Es pot prioritzar la sensibilització de la ciutadania i fomentar la seva implicació en els processos d'inclusió; es pot prioritzar l'oferiment d'informació sobre les actuacions, els serveis, els programes municipals; es pot prioritzar la informació interna en l'organització municipal... o es pot definir una estratègia múltiple d'informació que abasti en dues o més direccions.

En qualsevol cas cal un procés de decisió que ha de permetre definir les estratègies i facilitar-ne la concreció en un Pla de Comunicació que, de més o menys abast, caldrà elaborar i que haurà de tenir en compte: les capacitats i els mitjans de que es disposa per tirar endavant l'estratègia de comunicació; l'objectiu del que es vol comunicar; el públic objectiu a qui es vol dirigir; el missatge que es voldrà fer arribar; la programació de les accions comunicatives a dur a terme i la seva prioritat; els canals a utilitzar; ...

Les estratègies de comunicació són variades i normalment compten amb el suport de l'àrea de comunicació de l'ajuntament. És habitual que aparegui informació del Pla de forma recurrent en els mitjans de comunicació locals públics, però alguns han anat més enllà fent jornades obertes per augmentar-ne el coneixement del pla, mostres itinerants o el cas de Cerdanyola en que es va editar un llibre en forma de conte per fer arribar el pla als més petits. També es convenient fer una estratègia de difusió a les xarxes socials.

ANNEX 1 – INDICADORS

Tot seguit es proposa una bateria d'indicadors que ha de servir, a nivell orientatiu, per poder fer el seguiment dels canvis que es donen en el municipi a l'hora d'avaluar el Pla d'Inclusió. Val a dir que la informació que aporten aquests indicadors ha de servir per fer una reflexió sobre l'evolució del municipi i sobretot sobre els canvis en els factors que generen exclusió

Indicador
Població del municipi (a 1 de gener)
Creixement de la població
Majors de 65 anys
% població major de 65 anys
Menors de 15 anys
% població menor de 15 anys
Població amb nacionalitat estrangera
% població estrangera
Nombre de naixements
Nombre de defuncions
Creixement natural
Creixement migratori
Renda Bruta Familiar per habitant
Taxa atur (mes de gener)
Nombre assalariats (1r trimestre)
Nombre autònoms
Nombre d'expedients oberts a serveis socials
% Població amb expedient a serveis socials
Nombre de rendes mínimes d'Inserció
Nombre de desnonaments
% fracàs escolar
Població amb tractament de drogodependència
Població amb tractament per malalties mentals

ANNEX 2 – GUIO ORIENTATIU PER A L'AVALUACIÓ

L'avaluació és un instrument que ha de permetre l'anàlisi, el seguiment i la millora del pla i que, per tant, ha de facilitar informació per saber com s'està executant la política d'inclusió social al municipi. En aquest sentit, l'avaluació és un procés de treball que ha de formar part del pla en tant que permet detectar-ne l'efectivitat i l'eficiència, ha de facilitar el reajustament del seu contingut i la reassignació de recursos d'acord amb les accions i els resultats esperats.

Aquest procés pot ser tan ambiciós com es vulgui, però tenint en compte que en molts municipis els recursos per al Pla d'Inclusió són limitats, farem unes breus recomanacions per a l'avaluació, per portar a terme tant dins l'equip directiu com a la xarxa d'inclusió. Aquesta avaluació permetrà fer un balanç del pla i ajudar a la planificació dels anys següents.

1. Avaluació de les accions realitzades

Les accions que es porten a terme en cada pla operatiu, ja tenen incorporats indicadors de seguiment i avaluació que han de respondre al objectiu de la pròpia acció i que són presents a les fitxes. Per tant com més acurats siguin els objectius i els indicadors d'avaluació que es dissenyin, millor serà l'avaluació de les accions. Però més enllà dels indicadors de les fitxes, seria bo fer-se les següents preguntes respecte a les accions que s'han portat a terme:

- Les accions que s'han realitzat són coherents amb els objectius operatius i estratègics del pla?
- Hi ha part de la població objectiu a la qual no arribin les accions?
- Les accions arriben per igual a tot el territori?
- Els beneficiaris de les accions estan satisfets?
- Hi ha impacte real de les accions en el municipi?
- Quins canvis s'han produït?

Aquestes preguntes seria convenient fer-les des de l'equip directiu amb l'ajuda dels tècnics que les han portat a terme, per poder fer-nos una millor idea de l'impacte que aquestes accions estan tenint al municipi.

2. Avaluació del funcionament del Pla d'Inclusió

Així mateix és important que periòdicament ens fem algunes preguntes que ens ajudin a respondre si el Pla funciona de forma correcta, i com podria millorar, sense

perdre de vista alguns dels principis que el guien. Aquestes preguntes s'han de plantejar sobretot a l'equip directiu, però també seria convenient rebre les opinions que puguin tenir els actors que participen de la xarxa, o els tècnics que treballen les accions del Pla. Les qüestions que ens poden ajudar en aquest procés serien:

- Hi ha una participació del conjunt de les àrees municipals amb formulació d'accions inclusives?
- L'intercanvi d'informació i la coordinació entre les àrees municipals que participen en l'execució del Pla és un procés àgil i flexible?
- Hi ha coordinació amb altres plans?
- Hi ha participació en el Pla dels diferents actors municipals de la xarxa d'inclusió?
- A la xarxa hi són tots els actors que hi ha de ser?
- El cost de l'execució de les accions del Pla és raonable, en relació amb la magnitud dels impactes obtinguts?

3. Diagnòstic del municipi

Sense haver de fer un estudi complet de la realitat sociodemogràfica, econòmica i de recursos del municipi, sí que recomanem actualitzar alguns indicadors per identificar algunes qüestions rellevants que poden tenir importància a l'hora de planificar accions pel Pla d'Inclusió. Partint de la proposta d'indicadors de l'Annex 1, i dels recursos inclusius que té el municipi, a través del mapa o llistat de recursos, seria bo que a través de la xarxa d'inclusió es poguessin plantejar les següents qüestions, que també ens serviran per establir noves prioritats per a pròxims plans operatius:

- Com creiem que està el municipi en relació a l'exclusió socials? Quins són els principals problemes?
- Quines necessitats concretes es detecten en la població en situació de risc, vulnerabilitat o d'exclusió social?
- Quins serveis poden satisfer les necessitats detectades per a la població en situació de risc, vulnerabilitat o d'exclusió social?
- Els serveis identificats arriben a tota la població identificada?
- Hi ha necessitats no cobertes per aquests serveis?
- Quins serveis caldria promoure per donar satisfacció a totes aquestes necessitats?

Diputació de Barcelona
Àrea d'Atenció a les Persones
Edifici Serradell – Recinte Mundet
Passeig de la Vall d'Hebron, 171
08035 Barcelona
a.benestars@diba.cat
www.diba.cat/benestar